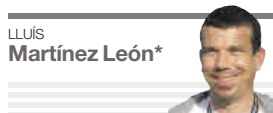

La ventana de la UJI

Joves que connecten amb la ciència

Les metodologies obertes ajuden a evitar la indiferència amb aquest camp durant l'adolescència

LLUÍS
Martínez León*

La curiositat instintiva que mostrem des dels primers anys de vida ens ajuda a comprendre el nostre entorn i ens anima a explorar i aprendre en múltiples contextos. Diferents estudis coincideixen en què l'estudiantat més jove gaudeix enormement amb l'aprenentatge de la ciència, segurament gràcies a aquesta curiositat, tot i que el seu interès decau sovint en secundària. Metodologies obertes, però, ajuden a evitar aquesta indiferència posterior. En aquest sentit, els ensenyaments no formals, com tallers o projectes de ciència ciutadana, són clau per completar una formació integral i interdisciplinària.

Els tallers i demostracions del programa *Connecta amb la Ciència* compleixen aquest paper d'afavorir l'aprenentatge de la ciència, de les diferents disciplines i àmbits del coneixement. Des de fa més de deu anys, joves investigadores i investigadors viatgen cada tardor a les seus de la Universitat Jaume I en el territori, per mostrar el seu treball i les seues investigacions a estudiantat de secundària, amb qui realitzen activitats pràctiques i xarrades. Així, l'alumnat coneix de prop investigadores i investigadors, que es converteixen en nous referents d'una professió prou

desconeguda per al gran públic, i creix la seua cultura científica. L'alfabetització científica és un aspecte essencial per poder desenvolupar-se en el complex món tecnològic en què vivim, i que permet prendre les decisions que determinen el nostre futur amb una visió crítica, allunyada de la desinformació i les pseudociències.

En els tallers de l'edició de 2023 del programa, l'estudiantat de secundària ha pogut aprendre com les mostres d'aigua ofereixen informació valuosa sobre la salut i els hàbits de la població; descobrir de manera pràctica algunes de les propietats de la llum o de la química organometàl·lica, o aprendre matemàtiques gràcies a sèries de televisió i pel·lícules. Així mateix, s'han desenvolupat tallers sobre la percepció sensorial, les addiccions als joc, la modelització virtual d'objectes, els nous materials d'enginyeria, els farmacs per combatre el càncer, o l'estudi de fluids a alta velocitat. I també, s'ha treballat com garantir la sostenibilitat mediambiental, amb tallers sobre la contaminació atmosfèrica, el reciclatge de plàstics, o l'hidrogen en la producció d'energia.

Com en altres activitats que coordina la Unitat de Divulgació

Científica i Ciència Ciutadana del Vicerectorat d'Innovació, Transferència i Divulgació Científica de la Universitat Jaume I, com ara la fira Firujiència i accions al campus i altres indrets, es tracta de fer accessibles a tota la ciutadania els temes, procediments i resultats de la investigació científica de tots els àmbits del coneixement, estímulant la cultura científica i el pensament crític, i fomentant l'intercanvi del coneixement.

PERÒ EN AQUEST programa, també confiem en què el talent del nostre estudiantat s'orienta cap als estudis científics, ja que el coneixement amb més detall d'una disciplina és imprescindible per voler dedicar-se a ella. Es-

perem, en conseqüència, que molts dels i de les joves participants esdevinguen investigadores i investigadors que en el futur pròxim assoliran noves fites d'una recerca científica amb una bretxa de gènere que volem cada vegada més reduïda. A més a més, accions com aquestes han demostrat un impacte molt positiu en l'estudiantat amb menys rendiment acadèmic, i que semblava en principi menys inclinat a escollir itineraris científics. Les baixes expectatives i els estereotips socioeconòmics, de gènere, orientació sexual, o d'origen geogràfic o ètnic, poden ser trencats també per aquestes propostes.

El compromís de les universitats públiques amb la cultura científica i la transferència del coneixement, i l'aposta per una divulgació plenament inclusiva, es trasllada amb el programa *Connecta amb la Ciència* a tot el territori. El programa compta amb la implicació entusiasta del professorat de l'Escola Superior de Tecnologia i Ciències Experimentals i de la Facultat de Ciències de la Salut, i es desenvolupa de la mà del programa Campus Obert del Servei d'Activitats Socio-culturals del Vicerectorat de Cultura, Llengües i Societat. Segorbe (Seu de l'Interior), Sa-

gunt (Seu del Camp de Morvedre), Morella i Vilafranca (Seu dels Ports), i Vinaròs (Seu del Nord) han sigut les protagonistes dels tallers de les darreres setmanes, amb estudiantat de centres educatius d'aquestes poblacions i d'altres properes.

Les activitats s'emmarquen en el projecte SCIENCE GTS, iniciativa finançada per la Comissió Europea a través del programa Horizon MSCA and Citizens 2022, que a més de l'acte central de la Nit Europea de les Investigadores i Investigadors també promou el contacte directe del personal investigador amb l'estudiantat preuniversitari a través d'aquests tallers.

El físic Carlo Rovelli afirma que la força de la ciència es basa en la seua capacitat de fer-nos conscients de la dimensió de la nostra ignorància, de marcar-nos els límits del nostre coneixement i de les nostres certeses. Però, al mateix temps, i com a conseqüència, la recerca ens permet reinventar el món, en la perpètua evolució del pensament, amb una ciència crítica i rebel. L'estudiantat participant en activitats com les del programa *Connecta amb la Ciència*, i amb ell també el personal investigador divulgador, delimiten col·lectivament eixes fronteres del coneixement, per construir una societat més lliure i oberta. ≡

***Director de la Unitat de Divulgació Científica i Ciència Ciutadana del vicerectorat d'Innovació, Transferència i Divulgació Científica de l'UJI**

Amb aquest programa confiem en què el talent del nostre estudiantat s'orienta cap als estudis científics